

ฐานข้อมูลห้องถิน จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เรื่อง เมืองไตรตรึงษ์ในนิยายปรัมปรา

รายละเอียด

มีบทละครเรื่อง ท้าวแสนปม พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงสันนิษฐานเพิ่มเติมจากตำนานเรื่องท้าวแสนปม ซึ่งทรงพระราชนิพนธ์เอาไว้ดังนี้ เมื่อราศุลศักราช 550 พ.ศ. 1731 มีพระเจ้าแผ่นดินไทยองค์หนึ่ง เป็นเชื้อวงศ์ของพระเจ้าพรหมมหาราช ทรงพระนามว่าท้าวไชยศิริ ครองเมืองฝางอยู่ ได้ถูกข้าศึกจากราชมณฑลประเทศยกมาตีเมือง ท้าวไชยศิริสู้ไม่ได้ จึงหนีลงมาทางใต้ พบพวงไทยที่อพยพกันลงมาแต่ก่อนแล้ว ตั้งอยู่ตำบลแพรก พวงไทยเหล่านั้นหาเจ้านายเป็นขุนกรองมิได้ จึงอัญเชิญท้าวไชยศิริขึ้นเป็นขุนเหนือตอน ท้าวไชยศิริจึงสร้างราชธานีใหม่ เรียกนามว่านครไตรตรึงษ์ ท้าวไชยศิริครอง นครไตรตรึงษ์จนทิวคงคตเชื้อพระวงศ์ได้ครองราชสมบัติสืบมาอีก 4 ชั่วคน ท้าวไตรตรึงษ์ชั่วที่ 4 มีราชธิดาอยู่องค์หนึ่ง มีรูปโฉมงดงามมาก กิตติศัพท์เล่าลือระเบื้อไปในเมืองต่าง ๆ ทราบถึงพระเจ้านครศรีวิชัย จึงใช้ทูดไปทابตามเพื่อขอนางนั้นเป็นเมเหศีแห่งพระชนเสนราชโ/or สผู้เป็นยุพราช แต่ท้าวไตรตรึงษ์ไม่มีราชโ/or สกิปารณากะได้เขยามาเป็นกษัตริย์ครองเมืองสืบไป จึงตอบว่าถ้าท้าวศรีวิชัยยอมเป็นเมืองขึ้นจึงจะยกพระธิดาให้ท้าวศรีวิชัยก็ไม่ยอมจึง

ข้าราชการท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

งดกันไป ครั้นเมื่อรำปีฉลุ จุลศักราช 675 พ.ศ. 1857 พระชนินเสนมีความประณานะจะคร่าเห็นด่วนทางธิดาไตรตรึงษ์ จึงลาพระราชบิดาไปยังเมืองไตรตรึงษ์ แต่ครั้นจะตรงเข้าไปก็เห็นไม่สะดูกด้วย พระบิดากับหัวไตรตรึงษ์ผิดใจกันอยู่ จึงใช้อุบายนี้แปลงตัวเป็นยาจากอาฝุนและเขมาทาให้เปื้อนเปรอะ เอาจริงๆ แต่ครั้นจะตัวให้ดู ประหนึ่งว่า เป็นปมปุ่มทั่วไปทั้งตัว นุ่งห่มให้ป่อนแล้วก็เข้าไปในเมืองไตรตรึงษ์ไปอาสารับใช้ผู้เฝ้าสวนหลวงอยู่ เพื่อหาซองดู ด่วนทาง อยู่มารวันหนึ่งนางธิดาไตรตรึงษ์ออกไปประพาสสวนหลวง พระชนินเสนไปเที่ยวเดินเก็บผลมาก راكไม่ และผักห្សาอยู่ ได้เห็นด่วนทางก็มีความรัก จึงเข้าไปหาและนำผักไปถวาย นางสังเกตดูพระชนินเสนเห็นได้ ว่าไม่ใช่ คนไพรจริง จึงให้นางข้าหลวงซักดู พระชนินเสนก็ให้การแต่เพียงว่าชื่อนายแสนปม นางสั่งว่าให้มั่นเก็บผัก ส่ง เข้าไปในวัง แล้วก็กลับเข้าวัง ฝ่ายพระชนินเสนกลับไปถึงที่พักแล้ว ไตรตรองดูเห็นว่าท่าทางนางจะมีความรักคร่าว บ้างแต่ยังไม่แน่ใจ จึงใช้อุบายนี้เอาเหล็กแหลมจารเป็นหังสือบนมะเขือเป็นถ้อยคำเกี้ยวเลียบเคียงเป็นนัย ๆ แล้วนำมะเขือกับผักอื่น ๆ ส่งไปให้นางฝ่ายนางได้เห็นหังสือนั้นแล้วก็เขียนตอบใส่ห่อมากฝาไปให้นายแสนปม พระชนินเสนได้รับหนังสือตอบ เข้าใจได้ว่านางสมัครรักคร่าวในตนเป็นแน่แล้ว จึงเข้าไปหานางที่ในวัง และ พบประกันหลายครั้ง จนนางตั้งครรภ์ต่อมาระบิดาของพระชนินเสนประชวร พระชนินเสนต้องรีบกลับไปนครศรีวิชัย เมื่อไปถึงพระบิดาโปรดให้เป็นผู้ช่วยว่าราชการ จึงไม่มีโอกาสที่จะไปรับนาง ครั้น ณ วันที่ 2 เดือน 8 ขึ้น 5 ค่ำ ปีขอล จุลศักราช 676 พ.ศ. 1857 พระราชนิดาหัวไตรตรึงษ์ประสูติพระอุรัสโหรท้านายว่าจะได้เป็นพระยา มหากษัตริย์ทรงเดชานุภาพยิ่งใหญ่ หัวไตรตรึงษ์ผู้เป็นตา อยากรบไว้ครรภ์เป็นบิดาแห่งหลาน ตามพระนิดา ก็ไม่ให้การอย่างไรทั้งสิ้น ตามพวกราชข้าหลวงก็ไม่มีครรภ์เรื่องอะไร คงเป็นแต่ใจกันว่าตั้งแต่ได้เสวยมะเขือซึ่งนายแสนปม ถวายแล้วก็ทรงครรภ์ หัวไตรตรึงษ์ทรงไตรตรองดูก็คิดว่าผู้ชายถ้าไม่เป็นคนดี ที่ไหนจะบังอาจลองลัก สมัครสั่งวาสกับพระนิดาเช่นนั้นได้ จึงคิดหาริทีที่จะหาบิดาแห่งกุมา โดยปรึกษากับมหาราชครุเป็นที่ตกลงพร้อม กันว่าให้ป่าวประกาศให้บรรดาทวยลูกเจ้าลูกชุน และทวยราชภูมาร่วมกันยังหน้าพระลานให้ถือขนมนนเนย ติดมือมาแล้วอธิษฐานว่าถ้าผู้ใดเป็นบิดาพระกุมา ขอให้พระกุมารรับของจากมือผู้นั้น กิตติศัพท์คำประกาศทราบ ไปถึงพระชนินเสน จึงให้เตรียมรีบลสกอลโยราเป็นทัพใหญ่ ตั้งพระทัยว่าอย่างไร ก็ต้องรับพระนิดามาให้ได้ พอกาลถึงนครไตรตรึงษ์ก็ส่งให้ทัพหยุดพักอยู่แล้ว ส่งอุบายนี้แก่ขุนพลไว้เสร็จแล้วพระชนินเสนจึงแปลงเป็น นายแสนปมถือข้าวเย็นก้อนหนึ่งเข้าไปยังพระลาน ครั้นถึงเวลากำหนด หัวไตรตรึงษ์ก็อย่างหน้าพระลานให้ เขินญพระนัดดาออกมาและพระองค์ทรงตั้งสัตยารมณ์ฐานแล้วก็ให้อุ้มพระนัดดาไปเที่ยวดูคน พระกุมารก็ไม่รับของ ฯ ครรภ์สักคนเดียว จนกระทั่งนายแสนปมซุกก้อนข้าวเย็นให้จึงได้รับ หัวไตรตรึงษ์เห็นหลานรับก้อนข้าวเย็นของ นายแสนปมเป็นการผิดคาดคาดเนทั้งรู้สึกอับอายแก่การกำนัลว่าพระนิดาเล่นชู้กับคนเลวเซ่นนั้น ขับพระนิดาออก จากพระนครโดยทันที และด่าว่านายแสนปมต่าง ๆ นายแสนปมจึงกล่าวว่าถึงขับไล่ก็ไม่ติดกเมืองจะสร้างอยู่่อง ใหม่ สักเท่านี้ก็ได้ ทั้งไม่มีความเกรงกลัวใครเลยเพราพอติอินทเกรี้ยนรีบลก็จะมีมาเหมือนน้ำมาน้ำมนต์ หัวไตรตรึงษ์สำคัญว่านายแสนปมพูดควรดีจึงท้าให้ตีกลอง แสนปมก็ตีกลองอินทเกรี้ยน 3 ลำ ขณะนั้นขุนพลแห่ง

พอกาลถึงนครไตรตรึงษ์ก็ส่งให้ทัพหยุดพักอยู่แล้ว ส่งอุบายนี้แก่ขุนพลไว้เสร็จแล้วพระชนินเสนจึงแปลงเป็น นายแสนปมถือข้าวเย็นก้อนหนึ่งเข้าไปยังพระลาน ครั้นถึงเวลากำหนด หัวไตรตรึงษ์ก็อย่างหน้าพระลานให้ เขินญพระนัดดาออกมาและพระองค์ทรงตั้งสัตยารมณ์ฐานแล้วก็ให้อุ้มพระนัดดาไปเที่ยวดูคน พระกุมารก็ไม่รับของ ฯ ครรภ์สักคนเดียว จนกระทั่งนายแสนปมซุกก้อนข้าวเย็นให้จึงได้รับ หัวไตรตรึงษ์เห็นหลานรับก้อนข้าวเย็นของ นายแสนปมเป็นการผิดคาดคาดเนทั้งรู้สึกอับอายแก่การกำนัลว่าพระนิดาเล่นชู้กับคนเลวเซ่นนั้น ขับพระนิดาออก จากพระนครโดยทันที และด่าว่านายแสนปมต่าง ๆ นายแสนปมจึงกล่าวว่าถึงขับไล่ก็ไม่ติดกเมืองจะสร้างอยู่่อง ใหม่ สักเท่านี้ก็ได้ ทั้งไม่มีความเกรงกลัวใครเลยเพราพอติอินทเกรี้ยนรีบลก็จะมีมาเหมือนน้ำมาน้ำมนต์ หัวไตรตรึงษ์สำคัญว่านายแสนปมพูดควรดีจึงท้าให้ตีกลอง แสนปมก็ตีกลองอินทเกรี้ยน 3 ลำ ขณะนั้นขุนพลแห่ง

ฐานข้อมูลห้องถิน จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

นครศรีธรรมราชได้ยินเสียงกลองกือให้พล霍ร่องขึ้นตามที่พระชนเสนได้ตรัสสั่งไว้ ไตรตรึงษ์ตกใจตะลึงหมดท่ามิรู้ที่จะทำประการใดต่อไป และเห็นถนนด่าว่าเสียท่าเข้าแล้วก็ได้แต่จ้ายอมท้าวเท่านั้น และถึงแม้ว่าจะวิงวอนงอนเง้อพระชนเสนให้เข้าอยู่เขาก็คงไม่อยู่ พระชนเสนก็คงเป็นอันได้รับนางและบุตรกลับไปนครศรีธรรมราช

นิทานเรื่องนายแสนปม ถือเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้คนทั้งหลายเชื่อกันว่า สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอุ่ทอง) ซึ่งเป็นราชบุตรของนายแสนปมและเป็นรัชทายาทธรองเมืองเทพนคร ต่อมานี้ได้ 6 ปี พระเจ้าอุ่ทองทรงบำเพ็ญราชธานี ใหม่ซึ่งมีความบริบูรณ์พูนสุขกว่าเมืองเทพนคร โดยทรงเห็นว่าตำบลหนองโสน มีชัยภูมิเหมาะสมดี พระเจ้าอุ่ทองจึงสั่งเคลื่อนย้ายไปรพลงมาสร้างเมืองใหม่ที่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

คำสำคัญ : นิยายปรัมปรา นิทานพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน

ที่มา : เมืองไตรตรึงษ์ ตามร่องรอยแห่งตำนานและประวัติศาสตร์. (ม.ปงบ.กำแพงเพชร: ม.ป.ท.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กัญจนा จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-03-02

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1319&code_db=610006&code_type=01